

FAMILIA LOGIGAN

Nicolae P. LEONĂCHESCU¹

ABSTRACT: The article presents the history of the Logigan family, originating from the village of Logig, the Mureș county, Romania. Dimitrie Șt. Logigan was a significant member of this family, a professor of Romanian, German, Latin and Greek, and a high school principal in Câmpulung-Moldovenesc. He has remained in history for his involvement in the national movement that led to the Great Union in 1918, as well for the ordeals that he and his family went through during the Interwar period and afterwards.

KEYWORDS: Dimitrie Șt. Logigan (1883–1967), the Great Union from 1918, the First and Second World Wars

Patronimicul LOGIGAN al acestei familii românești străvechi își are originea în localitatea LOGIG, azi în județul Mureș, de unde a plecat un moș de geneză – ILEA – spre Bucovina. Un arbore genealogic sumar am putut redacta în urma discuțiilor avute cu urmașele profesorului Dimitrie Șt. Logigan și ale soției sale, Marioara, născută Gemeniuc.

Se știe precis că un Ștefan Logigan – descendent dintr-un neam de răzeși înstăriți – și soția lui, Ecaterina Bocăneț s-au stabilit în satul Stupca (astăzi: „Ciprian Porumbescu,„) din județul Suceava și au avut șapte copii, cu descendenți notabili.

Domnița Șt. Logigan a fost învățătoare și s-a căsătorit cu Teofil Măcăreanu din Suceava. Din prima căsătorie, acesta avea un băiat, Inocențiu zis Puiu; era de cinci ani când tatăl lui s-a recăsătorit.

Domnița și Teofil au avut o fată Livia, măritată cu băiatul Mitropolitului Moldovei și Bucovinei. Rămânând văduvă, Domnița s-a mutat în orașul Iași unde fiica ei se stabilise prin căsătorie.

Elena Șt. Logigan a fost învățătoare la Stupca și apoi, la Suceava județul Suceava. S-a măritat cu învățătorul Constantin Brătianu și, împreună, au avut trei copii: Lucia, Luțu și Liviu.

1 Prof. univ. emerit dr. ing., Doctor Honoris Causa al Universitatii din Craiova, membru titular al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFST al Academiei Române.

Constantin Șt. Logigan a rămas în satul Stupca, județul Suceava ca și fratele său **Toader**; fiecare cu familia lui.

Cel de-al șaselea copil al soților Ștefan și Ecaterina Logigan a fost o **fată** al cărui prenume încă nu-l știm; s-a măritat cu unu, **Pavelescu** din Stupca. Au avut trei copii: Constantin, Mircea – devenit ofițer și Aurel, învățător. Acesta s-a căsătorit cu învățătoarea Mândița și în satul Măzănăești din județul Suceava și-au întemeiat o frumoasă gospodărie. Aurel Pavelescu a fost și directorul școlii din acest sat. A fost încorporat în armată ca sublocotenent; trimis pe front, a murit la datorie în ziua de 13 septembrie 1942.

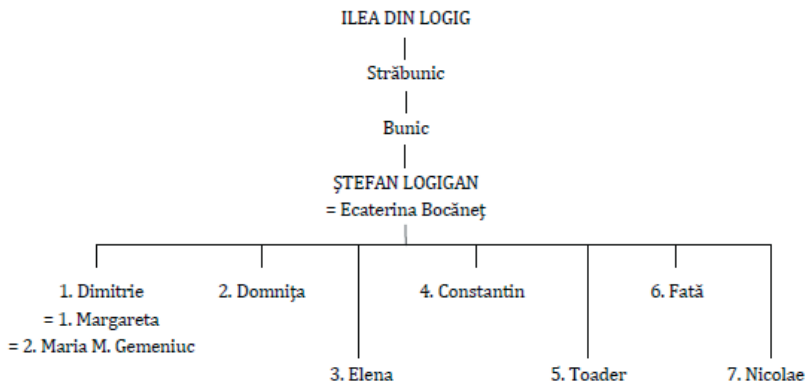

Fig. nr. 1 – Arborele genealogic al lui Ilea din Logic

Se pare că au avut și al șaptelea copil, **Nicolae Șt. Logigan**, învățător, care a decedat, tânăr, în urma unei operații nereușite de apendicită.

Dimitrie Șt. Logigan (5 aprilie 1883, Stupca – 5 mai 1967, București) a fost primul născut al soților Ecaterina și Ștefan Logigan. A absolvit în anul 1901, Liceul român-german din Suceava și, apoi, a făcut stagiul militar obligatoriu, fiind elev la Școala de Ofițeri în Rezervă (1902–1903).

S-a reîntâlnit cu colegii după patru decenii de la promovarea examenului de bacalaureat și atunci, în 1943, au făcut o fotografie de grup în fața liceului care s-a păstrat în arhiva fiicei sale Georgeta.

Cu o bursă bisericească, a urmat, apoi Facultatea de Litere a Universității din Cernăuți și la absolvire a obținut diploma de profesor pentru limbile: română, germană, latină și greacă. Mai târziu a beneficiat

de un stagiu de specializare de scurtă durată, pentru latină și greacă, la Universitatea „Franz Joseph” din Viena.

Colegiul Național „Dragoș Vodă”

În orașul Câmpulung-Moldovenesc din județul Suceava s-a simțit nevoia unui liceu românesc la începutul secolului al XX-lea. Locuitorii au cerut lui Franz Bellegade, ales deputatul lor în parlamentul de la Viena să le apere interesele și, în acest scop, el a formulat o propunere oficială. În ziua de 27 septembrie 1907, împăratul Austriei a semnat decretul de înființare a unui GIMNAZIU de opt clase în Câmpulung.

Primul director a fost profesorul Daniil P. Voronca din Cernăuți. Documentele de arhivă semnaleză că primii profesori ai Liceului din Câmpulung-Moldovenesc au fost: Modest cavaler de Sorocean (Modest Soroceanu, preot și profesor de religie; soția lui: învățătoare); Dimitrie Șt. Logigan și Ion Ștefureac.

Mai târziu, Dimitrie Șt. Logigan a fost și directorul liceului, calitate în care a inițiat și condus lucrările de construcție a internatului pentru elevii orfani sau/și săraci. Printre aceștia, a fost primit și elevul Emil Bodnăraș, demnitarul țării de după 23 august 1944. În această ultimă calitate, fostul elev a sprijinit familia lui Dimitrie Șt. Logigan, stabilită definitiv în București, atât logistic precum și material.

În anii studenției la Cernăuți, Dimitrie purta o uniformă specială – cu guler alb – așa cum apare într-o fotografie din epoca respectivă.

Se purtau uniforme și la gimnaziul din Câmpulungul bucovinean. Cei trei profesori prieteni: Modest Soroceanu, Dimitrie Logigan și Ion Ștefureac apar într-o fotografie de grup din 1908 în uniforma „militară” – cu sabie, alături de persoane îmbrăcate în haine civile. Este posibil ca cei trei prieteni să fi fost încadrați într-o formație paramilitară organizată de austrieci.

Semnalăm, aici, faptul că un distins cercetător al pășunilor alpine din Bucegi, Traian Ștefureac, un urmaș al profesorului Ion Ștefureac, a fost colaboratorul omului de știință doctor – docent Alexandru C. Beldie [13], originar din Stroești – Argeș.

Primul Război Mondial se apropia. În anul 1914, Dimitrie Logigan este „imortalizat” în două fotografii cu un grup de prieteni; în aceste imagini – documente de epocă – apare și tânăra Maria M. Gemeniuc. Elevele erau și ele pregătite – într-un fel sau altul – pentru activități specifice războiului.

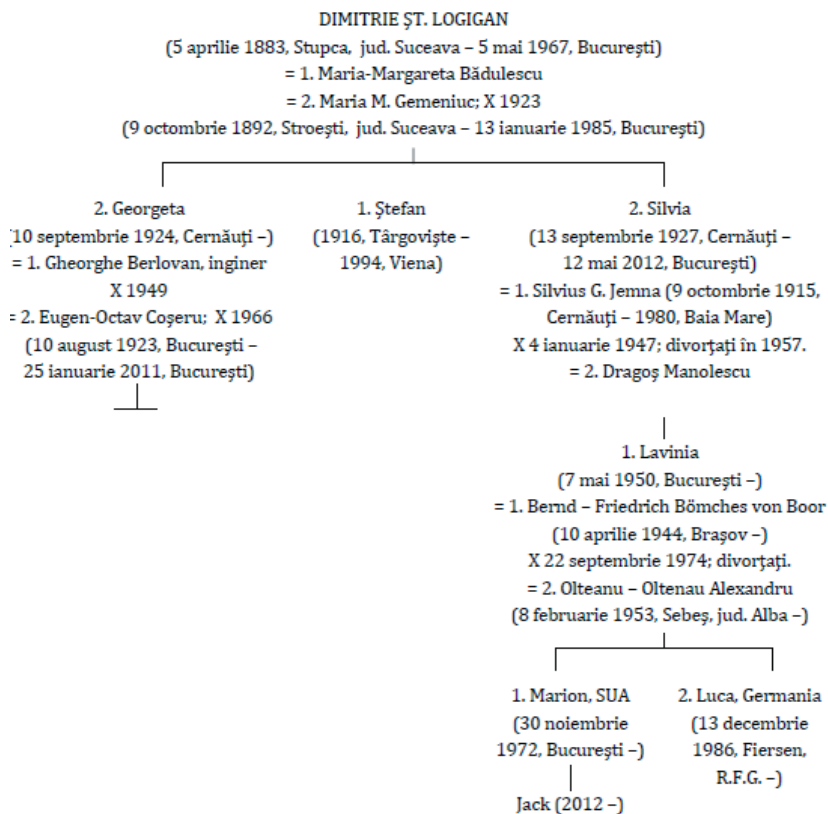

Fig. nr. 2 – Arborele genealogic al lui Dimitrie Șt. Logigan

Așa cum se întâmplă înaintea oricărui război femeile și fetele caută – disperate – un soț ca să rămână gravide și să nască un bebeluș; gravidele și lăuzele sunt respectate și de străini.

Despre Dimitrie Logigan, Georgeta – bucurându-se de o memorie excepțională – povestește: „În anul 1914, tatăl meu a făcut o excursie în Austria și apoi în Germania. A intenționat să viziteze Anglia și a ajuns în Portul Hamburg. Vroia să cumpere bilet pentru a ajunge la destinație cu vaporul când, deodată, un funcționar al legației noastre l-a oprit și i-a înmânat o depeșă venită de la ai lui din țară prin care îi cereau să se întoarcă fiindcă începe războiul.

A renunțat la proiectele turistice și, întors acasă, le-a spus celor apropiați: «***Eu n-am să lupt contra României niciodată!***» (sublinierea N.P.L).

În același an, în luna iulie, a început Primul Război Mondial. Tatăl meu a părăsit Bucovina; a venit în Vechiul Regat și s-a refugiat la Târgoviște. Dorea să i se piardă urma ca să nu fie prins și judecat de înaltă trădare.

Cu ocazia unui schimb cultural între România și Austria, Dimitrie Logigan a fost în anul 1913 – în „Vechiul Regat” și a predat la Liceul Teoretic din Târgoviște (azi: „Nicolae Bălcescu”). În acest oraș a cunoscut-o pe Margareta Bădulescu, o fată care provenea dintr-o familie pauperizată de ofițeri români de neam nobil veniți din Pitești. S-a căsătorit cu ea în anul 1914, înainte de Paști. În anul 1916, li s-a născut Ștefan, fratele meu vitreg.

România a intrat în război, în august 1916 și tata a fost trimis în Moldova, în spatele frontului ca să nu fie prins de nemți. Din nefericire, a căzut prizonier la ruși; l-au dus în Rusia și l-au băgat în niște catacombe – poate la Odesa – foarte bine păzite. Nu știa limba rusă. A putut culege informații de la un general rus, întemnițat și el, care știa limba latină. Cu ocazia revoluției din 25 octombrie / 7 noiembrie 1917, revoluționarii au eliberat pe toți prizonierii din catacombe. Tatăl meu a evadat și s-a întors la Târgoviște.

În țară, fusese declarat dispărut iar Margareta – prenumele ei corect e cel de Maria – a obținut, în mod oficial, divorțul și s-a recăsătorit cu un colonel, Ion Nicolaescu.

Din această nouă căsătorie au rezultat încă doi copii: Neti, un băiat și Ileana, sora lui [2]. În 1941, familia Nicolaescu s-a mutat la Cernăuți iar după Al Doilea Război Mondial au locuit în Sinaia și, apoi, s-au fixat în București.

După unirea Bucovinei cu România, la 18/31 decembrie 1918, tatăl meu s-a întors la Cernăuți”.

Dimitrie Logigan a fost profund angajat în mișcarea națională de înfăptuire a Marii Uniri și activitatea sa pe această traiectorie este, practic, necunoscută cititorului de rând. Afirmarea independenței și a cetățeniei au făcut-o reprezentanți din toate provinciile românești la 24 ianuarie 1918, printr-o DECLARAȚIE publicată în gazeta „România nouă” care apărea la Chișinău, din care am extras următoarele: „Începând cu ziua de astăzi ... noi cei mai jos iscăliți, potrivit punctului nostru de plecare, nu ne mai socotim ca până acum: ardeleni, basarabeni, bucovineni ș.a.m.d și nu ne mai socotim nici numai ca fiii aceluiași popor ci ca cetățenii aceluiași stat unitar românesc, ca cetățeni ai României nouă a tuturor românilor...” [3].

Declarația a fost semnată de: Onisifor Ghibu, Ioan Mateiu, Nicolae Oancea, Nicolae Colan, Andrei Oțetea (Transilvania), George Tofan, **Dimitrie Logigan** (sublinierea N.P.L), Ovidiu Țopa (Bucovina), Vasile Harea, Vladimir Cazacliu, Alexandru Valeanu (Basarabia), G. Murgoci, G. Munteanu – Râmnic, Petre V. Haneș (Vechea Românie), Epaminonda Balamace (Macedonia), Atanasie Popovici (Serbia) ș.a.

Prezența profesorului Dimitrie Șt. Logigan printre frunțașii bucovineni care au luptat, în condiții foarte grele, pentru Marea Unire este deci o realitate, confirmată cu documente. Ceilalți doi patrioți bucovineni, George Tofan și Ovidiu Țopa, îmi sunt necunoscuți. Totuși, accidental, am avut șansa de a întâlni și dialoga cu urmași ai lor.

Astfel, în luna iunie 1981, am conversat cu profesorul Dumitru Tofan din Bucecea, județul Botoșani. Amândoi conduceam, ca președinți, câte o comisie de bacalaureat la Liceul de Construcții nr. 2 din Slatina, județul Olt. Mi-a spus că este un urmaș direct al umoristului, precizând că patronimicul familiei lor este și Tocan. Atunci, i-am dăruit o carte a mea [14]. Cu profesorul universitar doctor-inginer Nicolai I. Țopa de la Institutul de Construcții din București – un mare specialist în Mecanica Construcțiilor – am colaborat în cadrul Senatului universitar. Împreună am întocmit – la 1 iulie 1991 – un „REFERAT cu privire la întărirea legăturilor culturale și tehnico-științifice cu frații noștri din Basarabia și Bucovina.” El s-a născut la 8 februarie 1929, în localitatea Lipnic, județul Soroca, în care a lucrat și avocatul Ion M. Gemeniuc – Gemănar. Familia Țopa este originară din Storojineț, județul Storojineț.

Colegul nostru de Senat nu știa ce făcuse, în 1918, Ovidiu Țopa și nici în ce raporturi de rudenie sunt; în perioada „comunismului primitiv”, o asemenea înrudire se ascundea pentru că ducea la cumplite represalii. Am aflat de la Georgeta că, la Muzeul județean Suceava, au fost expuse – după 1989 – într-o sală și două fotografii cu chipul lui Dimitrie Logigan; într-una apare singur, tânăr, cea de-a doua este o poză de grup, cu persoane mature. La întrebarea mea, formulată în scris și adresată conducerii muzeului, am primit un răspuns negativ. După Primul Război Mondial și împlinirea visului militar – Marea Unire a românilor – Dimitrie Logigan și-a orientat activitatea spre refacerea și consolidarea țării distruse de război și jefuită de trupele invadatoare. Pentru o scurtă perioadă de timp, a fost profesor la un liceu din Iași. Revenit la Cernăuți, a fost numit cadru didactic la Școala Normală din acest oraș iar fotografiile de grup cu absolvenții – așa cum

este cea din anul 1925, păstrată de fiica lui Georgeta – făcute în fața celebrei instituții confirmă afirmația de mai sus.

Dimitrie Șt. Logigan a fost un dascăl de bază și la Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți și de abia în anul 1942 a plecat de la această instituție.

Ca personalitate marcantă a vieții publice bucovinene din perioada interbelică, Dimitrie Logigan a devenit membru al Partidului Național Liberal imediat după 1923. În această calitate, este ales consilier la primăria din Cernăuți fiind desemnat viceprimar. A fost și prim-viceprimar în timpul mandatului de primar deținut de Dumitru Marmeliuc; prefectul județului era Gheorghe Vântu care, atunci, a fost arestat, judecat și condamnat să facă un „stagiul la pușcărie” pentru comiterea unor ilegalități.

Familia lui Dimitrie Logigan

Maria M. Gemeniuc a fost fiica legitimă a unui agricultor Mihail Gemeniuc și a soției sale Catrina Mateiciuc din „comuna politică Stroești” care aparținea de „districtul politic Suceava” [12]. În arhiva fiicei sale Georgeta, s-au păstrat două acte – copii legalizate – de stare civilă referitoare la mama sa și anume: certificatul de botez și certificatul de deces [11].

Aflăm, astăzi, că familia Gemeniuc locuia în casa cu numărul 37 din Stroești – Suceava și Maria a fost botezată în „religia ortodoxă-orientală” de preotul Ioan Berariu chiar în ziua nașterii. Moașa Catrina Zahar din Stroești a asistat la naștere și la botez. Nașă a fost „Rucsandra soția lui Nicolae Mateiciuc” din același sat.

Iată deci că bunicii, din partea mamei, ai Mariei au fost **Rucsandra** și **Nicolae Mateiciuc**.

Copia certificatului de botez a fost eliberată de preotul Ioan Doroftei, autenticată cu semnătura originară a acestuia, timbrată și ștampilată cu sigiliul de rigoare al bisericii, la 29 august / 11 septembrie 1911 (stil vechi/nou).

Pe copia certificatului de deces din 14 ianuarie 1985, patronimicul Mariei este scris **Logiganu**; litera finală „U” este adăugată inadecvat de ofițerul serviciului de stare civilă al Primăriei Sectorului 1 București cu motivarea că „așa sună mai bine în limba română,,!

În anul 1923, **Marioara M. Gemeniuc** (9 octombrie 1892, Stroești județul Suceava – 13 ianuarie 1985, București) s-a căsătorit cu Dimitrie Șt. Logigan.

Silvia depune o mărturie, astfel: „Mama îl cunoscuse ca «domn' profesor» – era cu zece ani mai în vârstă ca ea – a evitat toată viața să-i spună pe nume” [4]. Căsătoria lor a fost reușită din toate punctele de vedere și a rezistat tuturor necazurilor generate de politica guvernanților unor țări vecine prin care se urmărea cotropirea României.

La 10 septembrie 1924, soții Maria și Dimitrie Logigan au avut prima lor fiică, Georgeta iar în ziua de 13 septembrie 1927 s-au bucurat de nașterea Silviei, a doua fată a lor, zisă „Cuța” de la Silviuța!

Stabiliți în Cernăuți, viața membrilor acestei familii a fost exemplară. Ei au cunoscut, în detaliu, oamenii din zonă și nevoile lor, ajutându-i în evoluția spre mai bine.

La început, Marioara a absolvit Școala Primară din satul natal; a frecventat, apoi, Școala Normală din Suceava, obținând diploma de învățătoare în anul 1912. Probabil, tânărul profesor Dimitrie Logigan a reținut figura Marioarei M. Gemeniuc din timpul studiilor la Suceava; așa se explică prezența acestei absolvente printre bărbații care s-au fotografiat în fața Școlii Normale, în 1914.

Ea a făcut – așa cum stă bine unei româncuțe – și un curs de menaj. A fost o fată frumoasă, harnică, fidelă familiei și corectă în relațiile cu cei din jur. A lucrat ca funcționară la Oficiul poștal din Cernăuți pentru scurtă vreme. Primul Război Mondial i-a întrerupt traiectoria profesională iar, după război, s-a angajat ca învățătoare la Școala Primară „Minodora Coca” din Mănăstiriște, azi un cartier al orașului Cernăuți.

În anul 1925, soții Logigan și-au făcut o casă cu parter și etaj, proprietatea lor, pe Strada Junimii din acest cartier. O superbă grădină, de jur-împrejurul clădirii, le asigura confortul și liniștea. Locurile de muncă ale lor se aflau în vecinătatea casei. Geta și Cuța cresc și se bucură de atenția celor dragi.

Invazia rusă și efectele ei dramatice

La 26 iunie 1940, guvernul comunist de la Moscova a trimis guvernanților români un ultimatum prin care a cerut evacuarea trupelor și administrației românești din Basarabia și Bucovina. Fără să țină cont de condițiile stipulate chiar de ei în ultimatum, trupele rusești au ocupat aceste teritorii și la 27 iunie 1940 au invadat orașul Cernăuți, generând adevărate tragedii în rândul populației românești. Pierderile au fost catastrofale pentru că invadatorii n-au respectat nici o lege!

Membrii familiei Logigan au fost prinși în Cernăuți și n-au mai putut fugi. Conform unei înțelegeri între Hitler și Stalin, a avut loc un schimb de populații: persoanele de origine germană se puteau refugia în Germania iar evreii se puteau stabili în Uniunea Sovietică. De altfel, evreii din Cernăuți au primit pe invadatori cu flori și urale de „bun venit!”.

În timpul stăpânirii austriece, documentele referitoare la: botezul, cununia religioasă și înmormântarea unei persoane au fost adevărate „acte de stare civilă” conservate în registrele bisericilor. Preoții eliberau „certIFICATE” în care patronimicul și ocupația au fost redactate în limba germană. În anul 1940, popa Corvin din Cernăuți a dat lui Dimitrie Logigan acte false, cu patronimicul BAUER, care, în documentul original bisericesc menționa ocupația (bauer = țăran, plugar; zidar). Cu acest patronimic fals, membru familiei Logigan au scăpat de sub ocupația rusă instalată la Cernăuți.

Silvia D. Logigan își amintește: „așa au procedat toți românii surprinși de invazia rusă și care doreau să emigreze în România” [2].

Dar n-a fost așa de simplu! În ziua de 12 septembrie 1940, de dimineață, au fost chemați la gara din Cernăuți. Trenul pentru acești emigranți a fost tras în gară de abia la 14 septembrie 1940 și, la ora douăsprezece, au plecat spre Germania. Timpul petrecut de acești refugiați pe peron este expresia unui adevărat supliciu. Silvia n-a uitat nici un detaliu și pentru faptul că în ziua de 13 septembrie 1940 împlinise treisprezece ani și trecuse în clasa a III-a de liceu!

Au stat șase săptămâni în lagărul de emigranți din Dramathal – West în condiții de austeritate. Apoi, au fost mutați într-un lagăr de cinci sute de persoane, în orașelul Königshutte, unde au „supraviețuit” până în primăvara anului 1941. Stagiul în lagăre i-a permis lui Dimitrie Logigan să-și pregătească fetele – Georgeta și Silvia – la materiile prevăzute în programele școlare ale claselor pe care le-ar fi frecventat în condiții de pace (clasa a VI-a, respectiv a III-a de liceu).

După sărbătorile prilejuite de Paștele Ortodox (20 aprilie 1941) au fost duși cu trenul la Viena și, de aici, cu vaporul pe Dunăre până la Turnu-Severin. Românii i-au primit frățeste: cu fanfară militară, flori și urale de „bine ați venit!” Georgeta Logigan – martor ocular – ne-a relatat (13 februarie 2013) că au fost ospătați, apoi, în condiții excelente. Prezența militarilor i-a deranjat pe unii repatriați care n-au înțeles că, în condițiile războiului, primează măsurile de securitate națională; spionii de toate națiile fosgăiau în România.

Membrii familiei Logigan s-au stabilit în orașul Suceava; împărțiți în două grupe egale, au fost primiți de familiile Brătianu și Măcăreanu, rude apropiate. Pe timpul verii, fetele au mers și la vărul lor, Aurel Pavelescu, din Măzănăești.

La 22 iunie 1941, România a intrat în război și evenimentele militare majore se cunosc: eliberarea orașului Cernăuți (5 iulie 1941); eliberarea orașului Chișinău (16 iulie 1941) și restabilirea vechiului hotar pe Nistru (25 iulie 1941). În aceste condiții noi, calendarul membrilor familiei Logigan cuprinde momente specifice: Maria și Dimitrie s-au „fixat” (22 iunie 1941) în Suceava; Georgeta și Silvia au dat examenele (1–15 septembrie 1941) de echivalare a studiilor și promovare a claselor pe care trebuia să le frecventeze în anul școlar 1940–1941 când au emigrat; mutarea la Cernăuți o dată cu începerea – la 15 septembrie 1941 – a anului școlar 1941–1942; închirierea casei lor din cartierul Mănăstiriște și instalarea întregii familii într-un apartament de la etajul al doilea al unui imobil din centrul orașului Cernăuți, situat pe strada Iancu Flondor la numărul 12 etc.

Dimitrie Logigan revine ca profesor la Liceul „Aron Pumnul” iar soția sa Marioara se angajează ca învățătoare la o școală din apropiere. Silvia se înscrie la Liceul Ortodox de Fete (L.O.F.) „Elena Doamna” având drept colege pe: Eleonora Soroceanu (Lusia; Liura), Valentina Marițeanu (Vali; Valeria), Nectara Gramatovici, Alice (Ada) ș.a.

Invazia rușilor se terminase, dar începuse și pentru români cel de Al Doilea Război Mondial.

Primul copil al soților Maria și Dimitrie Logigan a fost o fată **Georgeta** – zisă Geta – născută în Cernăuți. Ea a frecventat Școala Primară „Minodora Coca” din Mănăstiriște în anii 1931–1935. A devenit, apoi, eleva L.O.F. „Elena Doamna” din Cernăuți (1935–1943) cu două întreruperi:

- 1) Anul școlar 1939–1940 l-a făcut în Iași ca elevă la Institutul de Limbă franceză „Notre Dame de Sion”, absolvind clasa a V-a;
- 2) La întoarcerea din emigrație, a susținut examenele de echivalare corespunzătoare programei de învățământ pentru clasa a VI-a și a fost promovată.

Aprobarea pentru susținerea acestor examene a fost obținută de Dimitrie Logigan de la Ministerul Învățământului din București. Așa cum se zice: „La vremuri excepționale, soluții excepționale!”.

În luna iunie 1943, Georgeta D. Logigan a promovat clasa a VIII-a, absolvind L.O.F. „Elena Doamna” din Cernăuți. Atunci, Bucovina era

condusă, încă, de un guvernator. Fusese o elevă model: inteligentă, frumoasă ca și mama sa cu care se aseamnă, cu o memorie deosebită, atentă la realitățile vremii. Ea povestește cu o anumită nostalgie: „La serbarea de sfârșit de an școlar și de absolvire a liceului, am scris și rostit cuvântul de deschidere a festivității, îmbrăcată într-un frumos costum național. Asistența m-a aplaudat și mulți au vorbit elogios despre cuvântarea mea. La puțin timp după serbare – în luna iulie 1943 – a venit la Cernăuți, cu avionul, Maria Antonescu, soția mareșalului. Am fost desemnată s-o primesc, la coborârea din avion, cu flori și să-i adresez cuvântul de „Bine ați venit!”.

Am îmbrăcat rapid un costum național și mi-am încropit mesajul de primire, totul decurgând conform tuturor așteptărilor. Scena primirii la aeroport a soției mareșalului Ion Antonescu a fost filmată și s-a difuzat la toate cinematografele prin „Jurnalul de actualități” care, întotdeauna, rula înainte de începerea filmului programat. Îmi doresc să mai văd acel Jurnal!. O colegă evreică, măritată în vara anului 1943 cu un avocat evreu din Paris, mi-a propus atunci să merg în Franța ca translatoare de limba franceză. Nu m-am dus. Aveam alte proiecte de viitor.”

În paralel cu studiile (1943–1947) în cadrul Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale (A.Î.S.C.I.) din București, a urmat, vreme de doi ani și Facultatea de Litere; a renunțat, apoi, pentru că efortul financiar a fost mare și familia Logigan nu l-a putut onora. A lucrat ca economistă optsprezece ani la Întreprinderea de Termocentrale din cadrul Ministerului Energiei. A fost salariată și la Întreprinderea de Comerț Exterior, pe durata unui deceniu, tot ca economistă.

Cânta la pian ca și sora ei, Silvia, fără să obțină performanțe. Locuiește și acum în București, și ne-a dat un ajutor deosebit în cercetările noastre.

Georgeta D. Logigan s-a căsătorit, prima dată, în anul 1949 cu inginerul Gheorghe Berlovan de care a divorțat. A doua oară, s-a măritat în anul 1966 cu medicul militar Eugen-Octav Al. Coșeru zis „Puiu”; a fost o căsătorie reușită și doar moartea acestuia – la 25 ianuarie 2011 – i-a despărțit. Geta nu are urmași direcți.

Silvia D. Logigan a fost copilul cu cele mai frumoase performanțe literare și profesionale al cuplului Marioara și Dimitrie Șt. Logigan.

În anii 1934–1938, a parcurs ciclul claselor I–IV la Școala Primară din cartierul Mănăstiriște la care și mama sa era învățătoare. Silvia a fost eleva silitoare a „Doamnei Rusu”, o prietenă a familiei.

Atât în clasa I cât și, parțial, în clasa a II-a, a avut o colegă, Aizert² Löbel, de care s-a despărțit din cauze independente de voința lor. Se vor reîntâlni la Viena, în decembrie 1965, după un sfert de secol!

Ciclul gimnazial I-a început (clasa I de liceu, 1938–1939) în cadrul Liceului de Fete „Oltea Doamna” din Cernăuți.

Clasa a II-a (1939–1940) a urmat-o ca elevă internă la Institutul „Notre Dame de Sion” din Iași în care limba franceză era pe primul plan. În același an școlar și sora ei, Geta, frecventa respectivul institut. Dacă Georgeta a fost înaintată de program, Silviei nu i-a plăcut!

Emigrarea familiei în Germania (1940–1941) a întrerupt cursul normal al școlarității. În septembrie 1941, Silvia a susținut examenele de promovare a clasei a III-a și a fost primită în clasa a IV-a la L.O.F. „Elena Doamna” din Cernăuți. La același liceu, a făcut și clasele a V-a (1942–1943) și a VI-a (1943–1944).

Din ciclul gimnazial, a rămas prietenă cu Nectara Gramatovici (născută la 3 decembrie 1926, în Cernăuți); după război, aceasta s-a căsătorit cu FUNDUCA, stabilindu-se definitiv în București.

Valentina (Vali, Valeria) Marițeanu a fost elevă într-o clasă paralelă – B – la același liceu în 1942–1944. S-a refugiat, apoi, în București și a absolvit Facultatea de Farmacie. A fost căsătorită de trei ori: cu Ionel Cârstea, un cântăreț de muzică ușoară și, apoi, cu un „necunoscut” pentru ca, în final, să-l accepte pe Frank și să se fixeze la München, în Germania. Este bolnavă, acum, și răspunde foarte greu la telefon.

Mult mai puternică și de durată a fost prietenia Silviei cu Eleonora (Liusia) M. Soroceanu, colega ei de la L.O.F. „Elena Doamna” din Cernăuți. Ea s-a născut la Chișinău și invazia rușilor, la 26 iunie 1940, a surprins-o împreună cu tatăl ei, preot și cu mama, învățătoare.

Silvia narează [4] pățaniile Sorocenilor în această perioadă, 1940–1941, așa cum i s-a destăinuit Liusia. Oricum, Modest Soroceanu și Dumitru Șt. Logigan se cunoșteau de la liceul din Câmpulung-Moldovenesc la care amândoi fuseseră cadre didactice.

Povestea Liusiei are multe părți comune cu cele din amintirile Silviei care, în vara anului 1933, a făcut o vizită inopinată la Otaci – împreună cu Geta și cu mama lor – unde locuia avocatul ion M. Gemănaru (fratele Mariei Logigan) cu soția lui, frumoasa Valentina. Servitoarea Mașa i-a

2 Prenume creat artificial. În bustrofedon, Trezia, de la forma originală Terezia-Tereza.

întâmpinat și atunci iar în ziua următoare, la Sudarca s-au întâlnit cu toții. Socrii avocatului, Olga și Mihail Sirotkin, gospodăreau averea și îngrijeau cele două nepoate.

Refugiul în județul Argeș

În ziua de 17 martie 1944, Inspectoratul Școlar din Cernăuți a emis un ordin de serviciu pentru toate cadrele didactice de a se evacua împreună cu familiile lor la Turnu-Severin. Fiecare dascăl a primit salariul în avans, pe lunile aprilie – iunie 1944.

Sâmbătă, 18 martie 1944, s-au încheiat mediile anuale și elevii au primit certificatele de absolvire a claselor respective. Silvia Logigan a obținut și ea certificatul de absolvire a clasei a VI-a A de la L.O.F. „Elena Doamna” din Cernăuți. În săptămâna următoare (20–25 martie 1944) a avut loc serbarea sfârșitului de an școlar.

Prevăzătoare, Maria M. Logigan trimisese, dinainte, mai multe bagaje cu bunuri de mare utilitate la niște rude din Suceava.

La începutul lunii aprilie 1944, familia Logigan a plecat cu trenul spre Turnu-Severin și după două zile și o noapte de mers și de așteptat prin stații C.F.R., au ajuns la destinație. Refugiații din teritoriile ocupate au stat puține zile în Turnu-Severin, timp în care tinerii au vizitat împrejurimile orașului și insula Ada Kaleh.

Au fost mutați, apoi, în Pitești, județul Argeș, oraș în care veniseră și ultimele valuri de refugiați. Viața în Pitești a plăcut celor tineri: parcul și pădurea TRIVALE exercitau asupra lor o mare atracție.

Georgeta se mutase în Capitala țării ca studentă – în anul I – la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale (azi: A.S.E.). După bombardamentul din 4 aprilie 1944, viața în București a devenit nesigură. Cursurile universitare s-au „scurtat” pentru că linia frontului se apropia de țară.

Într-o noapte din aprilie 1944, Geta s-a dus la Pitești – într-un tren personal, clasa a III-a – ca să-i găsească pe ceilalți membri ai familiei, refugiați din Cernăuți. Cu ajutorul unui „călător necunoscut” a ajuns la casa avocatului piteștean Viorel Bucătaru – pe „un întuneric total; era camuflaj peste tot” – iar a doua zi, i-a găsit pe ai săi într-o locuință de lângă Triajul C.F.R. Pitești. Bucătaru Gheorghe, fiul avocatului, cu prietenul său Bucur Adrian, se refugiaseră la Stroești – Argeș; ne-au fost colegi de clasă în tot timpul refugiului lor.

După război, Geta și-a continuat (1944–1947) studiile economice la A.Î.S.C.I., obținând, în anul 1948, diploma de licențiată.

În ziua de 6 mai 1944, orașul Pitești este bombardat de aviația americană și pagubele au fost foarte mari. Refugiații și evacuații aflați în acest oraș sunt programați într-o acțiune de DISPERSARE și satul Stroești ofereea cele mai bune condiții de trai și de supraviețuire.

Famiiliile înrudite sau/și prietene evacuate din Bucovina și Basarabia (Logigan, Gemănarul, Coșeru, Coban, Soroceanu ș.a.) s-au refugiat la Stroești în zilele de 7–9 mai 1944 și mai târziu. Aici n-au avut probleme.

Inițial, familia Logigan a locuit în casa învățătorului Constantin Gh. Ciolcă (18 aprilie 1907 – 5 septembrie 1955, Stroești) – directorul școlii – și, apoi, în cea a învățătorului Nicolae I. Cristea (19 ianuarie 1907 – 2 ianuarie 1966, Stroești), zis și Stoica, un lider local al mișcării legionare. Casa lui avea parter și etaj; corespundea cerințelor clanului numerar al Logiganilor. Marioara pregătea mâncarea celor dragi din frumoasa ei familie.

O dată cu Logiganii s-au refugiat în Stroești și membrii familiei preotului Modest Soroceanu și au fost repartizați la gospodăria preotului Ion N. Sandu (25 februarie 1900 – 4 octombrie 1981, Brașov). Spațiul locativ al acestuia se învecina, la sud, cu gospodăria învățătoarei Constantin Ciolcă.

O asemenea vecinătate i-a determinat pe soții Logigan să constate: „Popă la popă trage” (Maria); „Și învățător la învățător” (Dimitrie). Eleonora, fiica preotului Modest Soroceanu, acum „vecină”, era colega de clasă a Silviei Logigan așa cum s-a menționat mai sus.

Silvia și Geta Logigan, împreună cu verișoarele lor Lidia și Marina I. Gemănarul și cu Liusia M. Soroceanu au organizat – în lunile mai – august 1944 cu sprijinul directorului școlii – mici spectacole în aer liber. Repetițiile și unele „serbări” au fost făcute în cadrul natural splendid al grădiniței dinspre șosea, parte componentă a gospodăriei preotului Ion N. Sandu. Spectatorii priveau, curioși, din drumul comunal și printre ulucile gospodăriilor din vecinătate. Această primă „scenă” prezenta o carență: avea pomi fructiferi tineri, plantați în șiruri largi, care împiedicau o vizualizare perfectă. Artiștii amatori și părinții lor care deveniseră și regizori au găsit în Stroești un amplasament mai bun al scenei, la grădina pădurarului Dumitru T. Cojocarul (1905 – 21 mai 1982, Stroești), aflată în fața casei acestuia, spre șosea. Locul numit „La Troiță” era situat într-o curbă a șoselei comunale, cu largă vizibilitate în ambele direcții. Pe lângă Troiță, un drum secundar „ducea” către pădure.

Vizavi de grădina și gospodăria „chiaburului” – „nea Mitu” cum își amintește Silvia Jemna în cartea „Aduceri aminte” – era casa în care un grup de sectanți, adventiști, se adunau din când în când, numită și „casă parohială”.

În vara anului 1944, locuitorii satului Stroești au oferit spații de cazare și condiții de supraviețuire unor familii necăjite venite din Basarabia, Bucovina, zona de nord a Moldovei, Pitești etc. și anume:

– Margareta I. Raica (5 mai 1916 – 16 septembrie 1998, București), farmacistă, cu soțul ei Remus Gh. Boeru (6 august 1914, Hârșova, județul Constanța – 8 martie 1985, București) și cu fratele Alexandru – Virgil I. Raica, însurat cu Tanța – Constanța fiica unui cârciumar Gheorghe T. Cojocaru (1900 – 13 noiembrie 1976, Stroești) din sat; au fost primiți în casa lui Ion C. Galaticiu (22 august 1896 – 2 ianuarie 1958), cismar local;

– Preotul Modest Soroceanu cu soția și fiica lor, Liusia; se zicea că un bunic al acesteia a murit într-un lagăr rusesc;

– Dimitrie și Maria Logigan, inclusiv fetele lor, Georgeta și Silvia. În anul 1944, Dimitrie Logigan a predat limba latină la gimnaziul din Câmpulung-Muscel;

– Avocatul Ion M. Gemeniuc – Gemănaru (angajat la Judecătoria Ocolului Rural Stroești), cu cele două fiice minore, Lidia și Marina;

– Aristide D. Coban cu Vladimir, fiul său și cu mama lui vitregă, Olga I. Mundt-Siratkin;

– Maria-Tincuța I. Pintiliescu (29 ianuarie 1924, Bucecea județul Suceava – 13 iunie 2010, Stroești), cu surorile ei: Aurelia și Marioara, au stat la primarul Ion-Niță Gh. Retevoescu (1890 – 15 ianuarie 1955, Stroești), un comerciant exemplar.

Învățătoarea Maria-Tincuța s-a măritat cu Jean, fiul gazdei și n-a mai plecat din Stroești; a fost înhumată în cimitirul din spatele Căminului Cultural. Au avut doi copii: Doina și Nicolae-Cristian, ingineri. „Doamna Tincuța” ne-a fost învățătoare în semestrul al II-lea din clasa a IV-a (1944–1945) a Școlii Primar; a rămas unica supraviețuitoare în casa moștenită de la soțul său. Aurelia, învățătoare, s-a căsătorit la Suceava cu inginerul Ioachim C. Aolăriței (23 august 1922):

– Trei familii de evrei din Pitești: Iancu, Lupu și Merovici (comerciant de produse petroliere) – soți și soții – au stat cu chirie, până la 24 august 1944, în casa lui Petre L. Leonăchescu (2 decembrie 1891 – 5 ianuarie 1973, Stroești), dirigintele Oficiului P.T.T.;

– Familia basarabenilor Harea a rămas definitiv în Stroești. La început, au fost găzduiți în casa lui Ion N. Georgescu – Galatioiu (5 martie 1900 – 22 ianuarie 1978, Stroești) – alias „nenea Onel Băcănașu” – soții: Harea I. Maria (1888, Citiseni, Bălți – 18 octombrie 1944, Stroești. Tata: Ion Sexieru; mama: Maria) și Harea Gheorghe (1874 – 8 ... 10 mai 1959, București), poreclit „Papa”; au avut opt copii (CLAUDIA, Gică, Leonid, Vladimir ș.a.). Sunt rude apropiate cu unionistul Vasile Harea (13/25 iulie 1895, Susleni jud. Orhei – 30 mai 1987, Iași); să consemnăm și faptul că savantul român Petre Căpiță (rustificat: Piotr Kapița) a fost originar din Susleni!

– Familia Crețu și-a cumpărat un teren lângă Valea lui Topor, de la Onel Băcănașu, pe care și-a construit o casă, fixându-se în Stroești. Soții: Alexandru V. Crețu (1 septembrie 1909, Ciorăști jud. Lăpușna – 6 iunie 1990, Stroești), pădurar și fotograf amator și CLAUDIA Gh. Harea (14 martie 1914, Corbu, raionul Dondușeni – 3 aprilie 1985, Stroești) au avut trei copii (Coca, Sandi-Alexandru și Zizi-VASILE, cu prenumele ca al unionistului din 1918!) care și-au definit traiectoria vieții în județul Argeș și în zone mai depărtate;

– Membrii familiei Anastasiei și a lui Alexandru Coșeru, cu cei doi băieți: Cornel și Eugen-Octav, moldoveni la origine, au fost evacuați din Cernăuți; la Stroești, au locuit în casa lui Radu T. Trușășilă (19 mai 1900 – 18 august 1972, Stroești) și a soției sale, Elisabeta I. Hristea (23 august 1903 – 14 ianuarie 1977, Stroești). Aceasta a fost sora învățătorului Nicolae I. Cristea-Stoica, a cărui casă era „peste drum” – adică vizavi – și fusese închiriată Logiganilor ș.a.

Fiecare în felul său a căutat să găsească forme de socializare și modalitatea de a fi util comunității satului care i-a primit. Precizăm că, în afară de familiile evacuaților și refugiaților, la Stroești veniseră și rude ori familii prietene ale sătenilor fie în concediu, fie în refugiu. Satul și oamenii lui au suportat cu succes această „explozie demografică” din vara anului 1944.

Marea serbare din ziua de 6 august 1944, urmată de bal, a rămas celebră. „Regina balului” a fost aleasă Georgeta Logigan. Un tânăr înalt, student la Facultatea de Medicină în anul al IV-lea, originar din altă localitate, a cumpărat aproape toate ilustratele și i le-a trimis ei; marcată de acest generos gest de curtoazie, Georgeta și l-a ales ca „rege”. Mulți flăcăi din bal au fost nemulțumiți, dar nimeni n-a protestat; în caz contrar, balul s-ar fi terminat cu un scandal monstruos!

Atunci, s-a adus un butoi cu bere de la București și distracția a fost generală, cu motivarea: „Vin rușii cu colhozurile lor și nu vom mai avea serbări!” [9]. Am participat, ca spectator, la toate! Și aveam doar zece anișori!

Ocupația rusă a Basarabiei, Bucovinei de Nord și a ținutului Herța după 1944 a determinat refugiații din aceste zone românești să se integreze în comunitățile care i-au primit.

Pe termen foarte lung, au fost potențate procesele fundamentale de omogenizare etnică a românilor și de întărire a conștiinței de neam și a sentimentului de patrie.

Un singur exemplu este edificator și ne permitem a-l prezenta. La Liceul „Ion C. Brătianu” din Pitești, am fost coleg – în clasa a VIII-a A (1948–1949) – cu următorii elevi refugiați: Berianu I. Nicolae (29.03.1935, Chișinău – 02.08.2009, București); Cârciu C. Dragoș (01.09.1933, Iordănești, jud. Storojineț – 19.06.1959, com. Desești, jud. Maramureș); Corini C. Virgiliu (25.06.1933, Bolgrad jud. Ismail – 16.04.2008, Pitești); Donos A. Nicolae (01.01.1933, Grinăuți jud. Soroca – 07.10.1992, Pitești); Hărățău Gh. Alexandru – Gheorghe (23.10.1933, Chișinău jud. Lăpușna – 28.12.1997, București); Hărățău Gh. Sergiu – Ioan (07.01.1935, Chișinău – 27.01.1993, București); Lemnei I. Viaceslov (26.03.1932, com. Văratc jud. Bălți); Loghinescu V. Ioan (16.06.1935, com. Cotiugenii Mari jud. Soroca – 11.03.2012, Pitești); Minialov R. Helgomar (21.12.1934, Lujeni jud. Cernăuți); Pietraru S. Vitalie (23.10.1933, com. Ivăneștii Vechi jud. Cetatea Albă – 07.01.2011, Valbonne, Franța); Rabin V. Mircea Bucur (25.12.1933, Oradea – 22.09.1996, Mediaș); Răileanu C. Bogdan (23.09.1934, Cernăuți); Romert A. Victor (20.06.1934, com. Românești, jud. Tighina – 12.12.2008, București); Stănică I. Vitalie (16.10.1934, Chișinău – 10.03.1987, București) și Zeleniuc D. Sergiu (01.09.1931, com. Turlachi jud. Cetatea Albă – 27.05.2008, București).

Ei reprezentau 30% din efectivul inițial de elevi ai clasei noastre [10] și au confirmat un adevăr: la noi s-a refugiat elita intelectuală din zonele invadate de ruși.

Ne-am cunoscut foarte bine; am concurat în obținerea performanțelor școlare și profesionale; ne-am ajutat reciproc și ne-am respectat până la intrarea în lumea umbrelor, rând pe rând.

Am contribuit prin munca noastră la refacerea și dezvoltarea țării și nu am pierdut speranța că urmărirea pactului Molotov-Ribbentrop vor fi rezolvate prin restabilirea granițelor interbelice.

Între timp, în zonele ocupate a apărut o altă intelectualitate de elită care-și afirmă identitatea etnică românească și cere UNIREA cu ȚARA!

După 23 august 1944, Marioara și Dimitrie Șt. Logigan au plecat la București și, în final, au obținut servicii la Stat și locuința într-o casă de pe strada Izvor, spre Calea 13 Septembrie.

Familia preotului Modest Soroceanu a închiriat o locuință pe strada Olteni, paralelă cu strada Sfânta Vineri. Repartizarea la servicii în București au obținut-o mamele și pentru soții lor, fiind mult mai convingătoare în discuțiile cu autoritățile românești din Capitală.

Silvia și Georgeta Logigan s-au mutat, la început, în Pitești și, apoi, în București pentru că vacanța se termina iar deschiderea anului școlar și universitar era aproape.

Silvia D. Logigan și Eleonora M. Soroceanu s-au înscris la Școala Centrală de Fete din București, Strada Icoanei nr. 3–5, sector 2, în clasele a VII-a (1944–1945) și a VIII-a (1945–1946) de liceu. De aici, drumurile lor s-au despărțit și comunicarea dintre ele a căpătat un caracter aleatoriu.

Silvia a dat examen de admitere la Facultatea de Drept a Universității din București și a fost admisă ca studentă la cursurile cu frecvență.

În primii doi ani (1946–1948) de facultate, a frecventat cursurile de zi (anul I și anul II). Din considerente financiare și familiale, restul studiilor de DREPT le-a făcut în sistemul „fără frecvență”. În anul 1950, a absolvit facultatea devenind „Diplomat în Științe Juridice”.

Ea depune mărturie [4] că tatăl său avea cunoștințe juridice; funcțiile deținute la primăria din Cernăuți presupuneau și o pregătire adecvată în domeniul juridic și legislativ.

Silvia D. Logigan a profesat avocatura în București și la Tulcea. A decedat la 12 mai 2012, în Capitala României unde venise [5] – prima dată – la Târgul Moșilor în zilele de 21–26 iunie 1937.

S-a căsătorit cu aviatorul Silviu G. Jemna la 4 ianuarie 1947, studentă fiind. Despre viața de familie și activitatea literară a Silviei D. Jemna, recomandăm a se consulta studiul nostru elaborat și publicat mai înainte [6]. În anii 1986–2012, ea a scris 26 cărți din care 25 au și fost publicate. Imaginea satului Stroești – Argeș a fost reținută în culturi idilice și paginile reprezentative sunt cunoscute [7].

Pentru cititorul nostru sunt definitorii și paginile scrise de Silvia Jemna referitoare la frumoasele vacanțe interbelice ale elevelor Logigan

și Soroceanu. Vara, Silvia și Georgeta petreceau o lună la mare, în stațiunea „2 MAI” și, apoi, luna următoare, mergeau la munte, în DORNA CANDRENI.

Ștefan D. Logigan la Viena

Dimitrie Șt. Logigan și Maria Bădulescu (1894–1972, București), zisă Margareta, prima lui soție, au avut un fiu, cunoscut și sub prenumele de FĂNEL și NUȚU. Viața lui este o imagine dramatică a vremurilor sub care acesta a evoluat.

După divorț (1920), mama lui s-a recăsătorit cu un colonel și, împreună au avut doi copii: Ernest-Ioan (2 iulie 1922, Târgoviște – 31 mai 1985, București), zis Neti și Elena-Ileana (19 iunie 1925, Târgoviște – 8 iunie 1992, București), având grijă și de Fănel, fratele vitreg al acestora.

Ștefan D. Logigan (19 mai 1916, Târgoviște, județul Dâmbovița – 12 iunie 1994, Viena, Austria) a făcut Școala Primară (1922–1927) și primele clase de gimnaziu/liceu (1927–1932) în orașul natal unde se gospodăriseră Margareta, colonelul Ion I. Nicolae și copiii lor.

Ultimele două clase de liceu le-a „frecventat” (1932–1934) și promovat la Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți, sub supravegherea directă a tatălui său natural. Acesta era un om calculat și sever, dar drept, un intelectual și pedagog de elită.

A urmat și absolvit (1934–1935) anul pregătitor la Școala Politehnică din București, iar în toamna anului 1935, după concursul de admitere, devine studentul Facultății de Erxploatări Miniere și Petrol a celebrei instituții de învățământ tehnic superior din Capitală.

A cunoscut, în 1935, pe Ecaterina (născută: 1909, Plonița, județul Dolj), zisă Tina, o secretară/dactilografă la Ministerul Justiției și din 1941, la Firma „Distribuția S.A.” și ADESGO; locuiau într-o mansardă a imobilului din strada Doctor Iacob Felix numărul 31 și s-au căsătorit oficial în august 1940.

În același an, 1935, Ștefan Logigan aderă la mișcarea legionară, atras de ideile patriotice, creștinești și cinstite afișate. Se înscrie în Uniunea Națională a Studenților Creștini din România (UNSCR), varianta studențească a Gărzii de Fier. Din acest moment, viața lui capătă dramatice schimbări.

Tatăl său natural află aceste detalii în zilele de 21–26 iunie 1937 când îi face o vizită inopinată la domiciliu. Bucureștenii se distrau la Târgul

Moșilor iar Dimitrie Logigan era negru de supărare. L-a mai văzut, odată, în anul 1938 și apoi, au venit cumplete convulsii politice și militare la nivel european și mondial.

În perioada 1 noiembrie 1940 – 31 ianuarie 1941 a fost șeful „Poliției economice” la Primăria Sectorului 3 al Capitalei, apărând legea.

Încă din anul 1940, Ștefan Logigan a cerut să fie eliminat din Garda de Fier, dar Horia Sima l-a exclus de abia în ziua de 4 octombrie 1944, la Viena.

Mișcarea legionară degenerează și eșuează în crime oribile și „atinge apogeul” în încercarea de lovitură de stat din 21–22 ianuarie 1941. Uciderea instoricului Nicolae Iorga a reprezentat o monstruoasă politică pusă la cale de bolșevicii conduși de Stalin [8].

Ștefan Logigan emigrează, cu un pașaport fals, pe ruta: Giurgiu, Russe (21 februarie 1941), Sofia și retur – deghizat, în costum militar german, cu bandaj la cap, ochi și gură – prin: Giurgiu, București (2 martie), Chitila (5 martie) –, într-un tren cu militari germani și alți legionari – Ploiești, Bacău, Pașcani, Suceava, Câmpulung-Moldovenesc, Valea Dornei, Ungaria, Viena (11 martie), Frankfurt pe Oder (14 mai).

Pe acest traseu au fost salvați de nemți și mulți legionari printre care și ing. Traian Gh. Boeru care a fost implicat în uciderea lui Nicolae Iorga.

Au fost internați, atunci, în Berkenbruck pe Spree. La 4 aprilie 1941, au plecat spre nordul Germaniei și s-au oprit lângă orașul Rostock, pe țărmul Mării Baltice, într-un lagăr de concentrare. Aici a lucrat, până în ziua de 18 decembrie 1942, la Firma de avioane „Heinkel” în Hala de montaj șui la Direcția Tehnică – Secția de „cercetare și încercare statică”. A colaborat cu dr. Ing. Duiliu Sfințescu (9 iulie 1909, București–2002, Paris. La 7 noiembrie 1992, i s-a decernat titlul de Doctor Honoris Causa al Institutului de Construcții din București), contribuind la realizarea primului avion cu reacție din lume („He 178”).

De la 21 ianuarie 1942 și până la 28 august 1944 au fost internați în lagărul de concentrare de la Buckenwald, aflat în apropiere de Weimar și au lucrat la componente pentru rachetele V1 și V2.

Între timp, în România a fost judecat în absența lui și condamnat (1941) la: detențiune pe timp de zece ani; pierderea cetățeniei române și o amendă substanțială. Un Tribunal Militar l-a condamnat (1942) la moarte pentru dezertare din serviciul miliar.

Aceste condamnări au fost „depășite” prin amnistia generală din 1962; pedepsa cu pierderea cetățeniei române s-a menținut.

La 3 octombrie 1944, o cunoaște pe Liesl R. Hofhans (27 ianuarie 1921, Hitzendorf, lângă Graaz – 9 ianuarie 1948, Viena) cu care se căsătorește oficial în ziua de 15 august 1947. În 1949, a obținut cetățenia austriacă.

Ștefan D. Logigan și-a reluat studiile – întrerupte la București – susținând în cadrul Universității Miniere din Leoben (Austria) examenele restante și onorând toate obligațiile procesului didactic (1 noiembrie 1946 – aprilie 1947); la începutul lunii iunie 1947 i s-a înmănat diploma de inginer specialist în „exploatarea de foraj”, pe terenurile petrolifere și nu numai.

A lucrat în acest domeniu în unități de profil din Austria și Germania. A scris și publicat multe studii/articole cu caracter tehnic în presa de specialitate.

Ca expert în domeniul petrolifer, a făcut deplasări în interes de serviciu și în alte țări: S.A.U., Canada, Africa de Nord și Orientul Apropiat (1962).

Stabilit la Viena, ca inginer performant în forajul și exploatarea zăcămintelor petrolifere, a căpătat încrederea autorităților austriece; s-a pensionat în 1976. Mariajul cu Hermine (aceasta avea un băiat, Wolfgang, dintr-o altă căsătorie) și apoi cu Lotte, nu i-a adus fericire.

În anul 1964, mama lui Margareta i-a făcut o vizită la Viena, împreună cu Neti iar în 1965, Dimitrie Logigan a fost în audiență la Emil Bodnăraș și i-a cerut aprobarea de a-și vedea fiul la Viena. Cererea i-a fost aprobată și așa se face că, după douăzeci și șapte de ani, tatăl și-a reîntâlnit fiul; cu el, în deplasare, a fost și Silvia și au stat în casa lui Fănel timp de patru săptămâni, cu începere de la mijlocul lunii decembrie 1965.

Atunci, Silvia s-a întâlnit și cu Aizert Löbel, colega ei din Cernăuți pe care n-o mai văzuse de un sfert de secol!

În anul 1972, Ștefan D. Logigan a venit la București și a dat explicațiile necesare pe care i le-au cerut salariații Serviciului Român de Informații; termenul de prescripție a condamnării la moarte fusese depășit și se putea întoarce în țară fără teamă.

A venit în România ca participant la cel de-al X-lea Congres Mondial al Petrolului ale cărui lucrări s-au desfășurat la București în luna septembrie 1979.

Ulterior, a mai venit încă o dată la București ca vicepreședinte al Asociației Culturale Româno-Austriece și a fost primit în audiență de Nicolae Ceaușescu, președintele României.

Ștefan D. Logigan s-a stins din viață la Viena, în anul 1994 și nu are urmași direcți. Surorile Georgeta și Silvia l-au vizitat la Viena de mai multe

ori și susțin că în lagărul de la Buchenwald, fratele lor vitreg a cunoscut o femeie internată acolo cu care a avut relații intime soldate cu nașterea a doi băieți gemeni. După război și-a căutat acești urmași în toată Germania, dar nu i-a putut gasi.

Biblioteca lui – bogată în cărți din domeniile: tehnico-științific și al istoriei – a fost donată Universității din Freiburg. Manuscrisul cu memoriile sale a fost publicat în anul 1996 la München [14]. Are 522 pagini scrise în coordonatele adevărului care merită atenția istoricilor de profesie și nu numai.

A fost un om cinstit, ca toți din neamul Logiganilor și – atât cât a putut – și-a ajutat rudele și conaționali. Fratelui său vitreg, Neti, i-a cumpărat un apartament în Târgoviște iar Ilenei, unul similar în București, la bloc.

Bibliografie:

- [1] Leonăchescu, N.P., *Caietele stroeștenilor*, Vol. 8, poziția 766, pp. 2317–2335; poziția 768, pp. 2355–2360; poziția 771, pp. 2365–2366 și poziția 807, pp. 2507–2509 (mss).
- [2] Silvia Jemna, *Nostalgii*, Editura Elisavaros, București, 2002, pp. 101–103, 105, 210–221, 232 etc. (240 pag.).
- [3] Academia Română, *Istoria românilor*, Vol. VII, Tom II, Editura Enciclopedică. București, 2003, p. 485.
- [4] Silvia Jemna, *Aduceri aminte*, Editura Elisavaros, București, 2011, pp. 13–14, „*Nostalgii*”, idem, 2002, pp. 68–69 și 82.
- [5] Silvia Jemna, *Aduceri aminte*, idem, 2002, p. 59.
- [6] Leonăchescu, N.P., *Familia Jemna*, în *Șoptana*, nr. 3, septembrie 2013, pp. 4–12 și 13–24.
- [7] Silvia Jemna, *Aduceri aminte*. Editura Elisavaros, București, 2011, pp. 55–58.
- [8] *O ipoteză tulburătoare: Nicolae Iorga, victima „agenturilor” rusești*, în *Biblioteca Bucureștilor*, noiembrie 2010, anul XIII, nr. 11, p. 30.
- [9] Leonăchescu, N.P. și Tomescu, I., *Nicolae C. Teodorescu – Nekora, un pionier al culturii pe Valea Vâlsanului*. Golești – Argeș, Museum, în *Studii și comunicări*, Vol. V, 2006, pp. 133–152.
- [10] Nicolae Năndrașu, *Promoția de aur. Liceul „Nicolae Bălcescu”*, Pitești. Tipografia „Semne”, 1997.
- [11] Consiliul Popular al Sectorului 1, București, Comitetul Executiv, Certificatul de deces, Seria D6 nr. 270573. Eliberat la 14 ianuarie 1985 cu nr. 30600: Logigan Maria, titulară, a decedat la 13 ianuarie 1985 în București, Calea

Griviței nr. 212, născută la 9 octombrie 1892 în com. Stroești, tatăl fiind Mihail și mama, Catrina.

- [12] Țara Bucovina, Districtul politic Suceava, Comuna politică Stroești. Archidieceasa ortodoxă orientală a Bucovinei. Protopresviteriatul ortodox-oriental al Sucevei, N-rul exhibiție 179. Certificat de botez-copie eliberată la 29 august / 11 septembrie 1911 – nr. curent 72; titulara Maria botezată la 9 octombrie 1892, născută în aceeași zi, părinții fiind: tata – Mihail Gemeniuc, agricultor și mama, Catrina Mateiciuc din Stroești. Nașă: Rucsandra soția lui Nicolai Mateiciuc, agricultor din Stroești.
- [13] Leonăchescu, N.P., *Constantin Beldie, văzut din alt secol*, Editura AGIR, București, 2011, p. 107 etc.
- [14] Ștefan Logigan, *Rumäniens Eiserne Garde. Ein Legionär erinnert sich*, Universitas Verlag, München, 1996 (522 pag.).
- [15] Leonăchescu, N.P., *Unionistul Dimitrie Șt. Logigan și familia lui*, Comunicare la Sesiunea CRIFST/DIT al Academiei Române, 17 octombrie 2013.